

POLITIKEN



Bernadotteskolen
Hellerup
november 2024
ID: 7042



21 September 2020, Saxony, Kreischa: Syringes with urine are placed on a laboratory bench in the doping control laboratory at the Institute for Doping Analysis and Sport Biochemistry (IDAS) in preparation for extended doping control following anomalies in the steroid profile. Photo by: Robert Michael/picture-alliance /dpa/AP Images Foto: Robert Michael

Steroider fik konsekvenser

Per Sørensen fik alvorlige symptomer, da han som bodybuilder gik til det ekstreme ved at gå på Stereoider,

STEROIDER

THEODOR VALDEMAR WENDT, NIKOLAJ HVIID HERMANSEN, EDDIE ROOS

En onsdag morgen klokken 09:45 ankommer vi med Theos far, Michael, på Espresso House i Waterfront. Vi har taget Michael med, fordi han er en gammel ven af Per. Vi venter på, at Per Sørensen ankommer. Klokken 10:00 kommer han med sin datter, som er i børnehaveralderen. Per Sørensen kommer smilende imod os og giver en krammer, mens hans lille datter står genert bag ved ham. Theos far byder på kakao og vi takker alle "ja".

Bodybuilder i en tidlig alder

Per Sørensen begynder at fortælle om sin tid som bodybuilder, mens hans datter sidder ved siden af og tager en slurk af hendes kakao

med skumfiduser.

Per Sørensen startede i en tidlig alder med bodybuilding, og det blev hurtigt meget seriøst, både med kost og træning, til sidst gik han til det ekstreme, og begyndte at tage steroider. Steroider begyndte at påvirke Per Sørensens sociale liv, "Jeg blev meget aggressiv og kortsynet, og jeg følte at jeg var på en anden planet", siger Per Sørensen. "Men det var kun nogle af de symptomer, jeg havde". Per Sørensens datter hiver lidt i hans ærme, hun allerede synes, at det er begyndt at blive lidt kedeligt at sidde og lytte.

Starten på steroider

Per Sørensen var på mange forskellige steroider, "Jeg har taget dværgvæksthormon, som man bruger til dværge, det har tilknyttet et stof, som gør dig meget stærkere. Jeg har også taget testosteron, det er det jeg har taget mest af," siger Per Sørensen mens han tager en god slurk af sin kakao. Per Sørensen gik også til konkurrencer, hvor han vandt guld til DM, og han skulle også have været med i en meget stor konkurrence, Arnold Classic i USA, som kræver meget disciplineret arbejde. Men desværre kunne han ikke stille op, da der skete

noget meget frygteligt. Per Sørensens ernæringsekspert Leif døde i en bilulykke, Per Sørensen havde ikke lyst til at stille op i Arnold Classic, da det var en meget tragisk situation.

Steroider fik konsekvenser

Per Sørensen begyndte at få flere symptomer, som var en del mere alvorlige, Per fik hukommelsestab. "Der var en gang hvor jeg var ude at spille golf, og da jeg vendte mig rundt og skulle hente bolden, kunne jeg ikke huske hvor den var. Jeg skrev også alt ned for at kunne huske det. Det ville ikke have sket hvis jeg ikke havde taget steroider," siger Per Sørensen.



"Jeg ville aldrig nogensinde anbefale steroider til unge, da det er virkelig farligt" siger Per Sørensen

Hold jer fra steroider

Per Sørensen er i dag 60 år, og har kone og 4 børn, men desværre har Per stadig symptomer fra dengang, Per skal i dag tage medicin for

stofskifte resten af hans liv. "Jeg ville aldrig nogensinde anbefale steroider til unge, da det er virkelig farligt. Jeg synes bare man skal træne naturligt, og ikke tage steroider. Man kan stadig tage omkring 15 kilo muskelmasse på uden steroider, hvis man bare tror på det. Træn fornuftigt og brug hovedet" siger Per Sørensen.

OM STEROIDER

Steroider kan øge muskelmasse og man bliver stærkere, men der er også mange farlige bivirkninger. Det kan give hjerteproblemer, forhøjet blodtryk og øget risiko for hjerte sygdomme. Du kan også skade din lever og nyre. Hudproblemer som akne og hårtab sker også. Kvinder kan få maskuline træk som dybere stemme. Psykiske bivirkninger kan være ting som humørsvingninger, aggression og risiko for depression. Hvis man bruger for mange steroider kan det have alvorlige konsekvenser for både krop og sind.

Grænser vil blive ved med at fylde

I Grænseposten afsøger vi grænserne.

Hvad er Grænser? Det er det spørgsmål vi her på Grænseposten blev spurgt os selv om i løbet af ugen. Vi havde alle en forskellig forståelse af ordet.

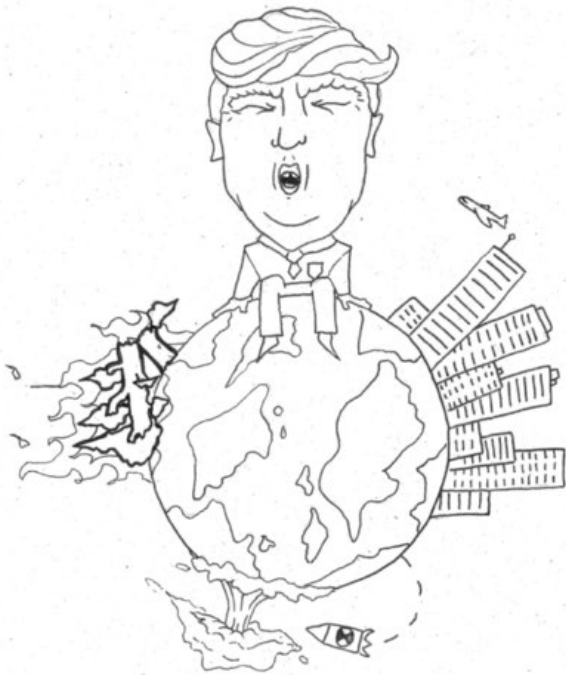
ikke to artikler der ligner hinanden.

Vi er kommet godt rundt om emnet og har blandt andet arbejdet med grænseværdier i en artikel om Den Grønne Trepart, der arbejder med grænsen er for, hvor meget kvælstof vores havmiljø kan tåle. Vi har skrevet om landegrænser og om, hvordan annekteringen af Krim-halvøen startede krigen mellem Rusland og Ukraine. Vi har arbejdet med kroppens grænser både i en artikel om, hvordan man med steroider kan presse kroppens grænser og en artikel om, hvordan en deltager i Alene i Vildmarken overskred sin krops grænse, fordi han ikke fik nok at spise. Vi har arbejdet med grænser i kunstens verden og med personlige grænser i artikler om, hvordan man bliver en afgrænset person, hvilke grænser unge får overskredet og hvordan det bliver vist i en ny film. Vi har skrevet om, hvordan kvinder i musikbranchen har fået deres grænser overskredet. Vi har også arbejdet med aldersgrænser i en opinions-artiklen om, hvornår man må komme på sociale medier. Og endelig har vi arbejdet med den usynlige grænse på vores egen skole.

Grænser er en stor del af vores hverdag og selvom vi ikke tænker over det, sætter vi hele tiden grænser og det kommer vi til at blive ved med.

Grænser i fremtiden

Der er ingen tvivl om at vi pga. alle krigene, konflikterne, tidens fokus på samtykke og miljøet kommer til at snakke om grænser i mange år fremad.



Trump på toppen af verden Foto: Nikolaj Hviid Hermansen

Trump: "You gotta pay"

Efter valget i USA har der været bekymring om hvad Donald Trump vil gøre med NATO. Vi har interviewet Jonathan Tikiøb, som er praktikant ved Forsvarsakademiet.

NATO

ALFRED EWALD BARKER OG VILLADS CHRISTIAN CARLQUIST

Donald Trump har skabt usikkerhed om NATO

NATO er en forsvarsalliance med 32 medlemslande, som blev dannet efter 2. verdenskrig. I NATO er der et princip om, at hvis et af medlemslandene bliver angrebet, så er det et angreb på alle landene. USA har altid haft en vigtig rolle i NATO og har været en stor sikkerhed for Europa. Jonathan Tikiøb fortæller, at det princip står lidt mere usikkert med Donald Trump som præsident. Han fortæller, at hvis Rusland rent faktisk skulle angribe lande, som ikke betaler nok efter Donald Trumps mening, så har Trumps sået tvivl om, om USA kommer til at hjælpe de lande. Jonathan Tikiøb fortæller, at Donald Trump er gået så langt som til at sige "I would encourage them [Rusland] to do whatever the hell they want. You gotta pay". Det gjorde stort indtryk på de andre NATO-lande og betød, at forholdet mellem USA og de øvrige medlemslande blev svækket. Ifølge Jonathan Tikiøb betyder det, at der

er større usikkerhed omkring USAs position med Donald Trump som præsident. Jonathan Tikiøb mener dog stadig, at USA stadig ville hjælpe sine allierede, men at Donald Trump har brugt det han har sagt til at lægge pres på de andre NATO-lande.

"Trump anså NATOs finansiering som en klub man skulle betale for at være med i. Hvis ikke man kunne betale sit medlemskab kunne man ikke få beskyttelse"

Trump's holdning til NATO's finansiering

Da Trump sidst var præsident var hans fokus, at de resterende NATO-lande skulle tage mere ansvar. Ifølge Jonathan Tikiøb synes Donald Trump at alle lande i NATO skal betale 2% af deres BNP for at få beskyttelse af de andre lande. F.eks betaler Luxemburg kun 0,36% af deres BNP. Donald Trump mener derfor, at USA betaler alt for meget. De betaler 3,75% af deres BNP. Det er derfor Trump truer med at trække USA ud af NATO. Jonathan Tikiøb fortæller: "Trump's største kritik af NATO var, at medlemslandene ikke brugte nok penge på deres egen sikkerhed og var for afhængig af USA's beskyttelse." Jonathan Tikiøb uddyber: "Trump anså NATOs finansiering som en klub, man skulle betale for at være med i. Hvis ikke man kunne betale sit medlemskab kunne man ikke få beskyttelse."

Trump's syn på NATO i hans forhold til Rusland

Ifølge Jonthan Tikiøb er Trumps forhold til Rusland utilregneligt og mærkeligt. På den ene side har han kaldt Putin "a great guy". På den anden side har han været med til at gøre situationen mellem Rusland og NATO mere urolig, uden at man af den grund kan sige, at det er Donald Trumps ansvar, at der er en konflikt. Jonathan Tikiøb forættler: "Jeg vurderer at den russiske aggression ville være forekommet uanset hvem der var præsident, se blot på Ruslands invasion af Ukraine under Biden." På den måde kan man sige, at NATO har reageret på samme måde overfor Rusland hele vejen igennem, mens Trumps kommunikation er mere uforudsigelig.

Hvordan påvirkede Trumps politik NATO's enhed

NATO er en organisation som er opbygget af mange lande som arbejder sammen derfor kommer Donald Trump til at øge spændingerne, når han lige pluselig kommer ind og prøver at ændre politikkene Jonathan Tikiøb mener, at NATO kommer til at være anderledes med Trump, men "med det sagt, tror jeg ikke der bliver ændret i forholdet mellem medlemslandene."

NATO vil altså fortsat bestå, men med Trump som præsident kommer kan vi nok forvente en mere uforudsigelig linje. Til gengæld kan vi være sikre på, at vi kommer til at betale mere for at være med i NATO og have et USA i ryggen.



DEN DANSK-TYSKE GRÆNSE Foto: Barbara Elbæk Madsen

Grænsekultur

Grænsen afgør ikke, om du hører til den danske eller tyske kultur, du kan sagtens føle dig hjemme i begge kulturer.

GRÆNSEKULTUR

BARBARA ELBÆK MADSEN PONTUS EMIL FABER LAURITZEN

Danske og tyske mindretal

Det tyske mindretal er en folkegruppe med dansk statsborgerskab men med tysk identitet. De kalder Sønderjylland for Nordslesvig og opfatter sig selv som tyske nordslesvigere. Det samme gør det danske mindretal, som lever i Tyskland bare med Sydslesvig. I Sønderjylland findes der tyske skoler, biblioteker, børnehaver osv. til brug af det tyske mindretal. I Tyskland bor der ca 15.000 mennesker som ser sig selv som danske. Det danske mindretal består af ca 50.000, der både taler dansk og tysk. Ligesom det tyske mindretal har mange af dem både dansk og tysk statsborgerskab og danske institutioner.

Tilbageblik

Grunden til, at der er både et dansk og et tysk mindretal er, at grænsen mellem Danmark og Tyskland har rykket flere gange i gennem historien. Fx i 1846 da Danmark tabte krigen og mistede Slesvig og Holsten til Tyskland. I 1920 efter en folkeafstemning fik Danmark Nordslesvig tilbage. Nu lever de to mindretal fredeligt side om side, men hvordan kan de enes, når det så mange andre steder ender med krig, når forskellige kulturer skal leve sammen.

Det danske mindretal

Sally Flindt-Hansen er aktiv i foreningen for både det danske og det tyske mindretal. Foreningen hedder: Bund Deutscher Nordschleswiger. Sally Flindt-Hansen er

grundlæggende meget begejstret for både at være tysk og dansk. Hun forklarer, at det er ligesom at have det hele - bare dobbelt op. Fx kan de fleste i de to mindretal tale både dansk og tysk, de er en del af begge kulturer, de kan både gå i den danske og tyske forening, og de har danske og tyske venner. "Det er fantastisk", siger Sally Flindt-Hansen.

Hun fortæller: "Vi taler tysk når vi er sammen i det tyske mindretal, men vi er dansk socialiserede, vi har dansk humor, en dansk væremåde osv. fordi vi er vokset op i Danmark." Vi spurgte hende også om, hvorfor man vælger at putte sine børn i en tysk skole: "Fordi børnene lærer 3 sprog flydende, og det giver mange muligheder i livet. Det gør en til et tolerant og empatisk menneske, at man kan sætte sig ind i flere mentaliteter og kulturer," forklarer Sally Flindt-Hansen.

Sally Flindt-Hansen fortæller, at mange tyske familier som bor i Danmark, vælger de tyske skoler og børnehaver, og holder på den måde fast i de tyske traditioner, da børnene fejrer de tyske traditioner der.

Mange traditioner

Der er en særlig tradition, som især betyder meget for mange tyskere. Det er en tradition som hedder Knivsbjergfesten, som er en årlig festival med sportskampe, musik, madboder, kreative aktiviteter, leg, dans og sang. Festivalen foregår på Knivsbjerg ved Genner og har derfor fået sit navn.

Ifølge Sally Flindt-Hansen holder alle mennesker af traditioner, som er karakteristiske for deres kultur, uanset om man er del af mindretal eller ej. Det særlige for mindretallene er, at de tager del i begge landes traditioner. Sally Flindt-Hansen mener, at en af grundene til, at to forskellige kulturer kan leve i fred sammen, handler om at grænsen i 1920 blev trukket pga. en demokratisk folkeafstemning. Hun mener altså, at det var vigtigt, at folk selv bestemte, hvor grænsen skulle gå.



PRÆMIERE FRA KONTRA Billede fra Kontra præmien den 19. september Foto: Ava Sarah Magnusson Pruzan

Stærk film sætter fokus på unges grænser

Vi har været ude og se Jonas Risvigs første spillefilm Kontra, som havde premiere den 19. september 2024. Filmen udspiller sig på et gymnasie i Gentofte, og handler om to piger, Lilja og Fanny, som føler sig udenfor fællesskabet i deres klasse

ANMELDELSE

SIGRID ANNA HEDE SUND OG AVA SARAH MAGNUSSON PRUZAN

Kontra af Jonas Risvig
Drama, biograf film

♥♥♥♥♥



Det er vildt, at både Anna Lehrmann og Andrea Hjejle ikke har medvirket i store film og serier før Kontra,

Fannys forældre er lige blevet skilt, derfor flytter hun fra Lolland til Gentofte. Der kommer hun på et

gymnasie som ikke er nemt at gå på, da der er en giftig gruppe piger der hersker over klassen. Lilja og Fanny kommer igennem hele filmen ud for situationer, hvor de både får overtrådt deres personlige og fysiske grænser.

fokus på grænser

Det er netop dette, som Jonas Risvig forsøger at sætte fokus på i filmen. Filmen er optaget på Ordrup gymnasium, som er kendt for blandt andet at holde puttemiddage, og at klippe i kjole. Man får et indblik i hvordan det kan være, at gå på et gymnasium, hvor sådan en kultur er udbredt. Man får også et indblik i hvor grænseoverskridende den kultur føles for den enkelte.

Vi synes, at filmen er god til at vise, hvor ubehageligt det kan være, at få overtrådt sin grænse eller blive udsat for gruppepres. Lilja oplever stor gruppepres, da hun efter en fest bliver presset til at vise sin tatovering på lænden.

Fanny bliver også udsat for nogle grænseoverskridende oplevelser, når pigerne klipper hendes kjole, da den er for "lang" til galla i forhold til deres regler.

Fanny prøver at trodse pigerne på samme tid, som hun møder Lilja, der engang var en stor del af den onde pigegruppe. Lilja og Fanny bliver hurtigt gode veninder, og Lilja åbner op for sin triste baggrund.

KONTRA

Instruktør: Jonas risvig
Producent: Jasmine Hermann
Naghizadehpremiere: 19. september 2024
filmens længde: 1 time 42
minaldersgrænse: 15+

Godt skuespil

Hovedpersonerne Lilja og Fanny, bliver spillet af Anna Lehrmann og Andrea Hjejle.

Vi synes at skuespillerne gjorde et godt stykke arbejde, med at gøre deres karakterer troværdige. Det er vildt, at både Anna Lehrmann og Andrea Hjejle ikke har medvirket i store film og serier før Kontra, da de virkelig spillede Lilja og Fanny godt.

Mange af skuespillerne har gået på gymnasier i Gentofte og kender til de traditioner, som bliver vist i filmen. Det gør, at rollerne bliver meget relaterbare og får os til at leve os mere ind i filmen.

Vi synes, at filmen kan virke lidt overdrevet, men vi ved, at det skal til, for at man virkelig forstår pointen. Det er vigtigt at bringe emnet "grænser" op især for unge.

Vi anbefaler Kontra til unge der godt kan lide film med drama og ungdom.

Jonas Risvig: "Det er vigtigt at tale om at sætte grænser."

Vi har interviewet Jonas Risvig, som er manusforfatter og filminstruktør han har lavet fx Kontra, Grænser, Zusa, Salsa og Evigt.

FILM

AVA SARAH MAGNUSSON PRUZAN, SIGRID ANNA HEDE SUND OG AGNES ELISABETH LUND PEDERSEN

Jonas er filminstruktør og manusforfatter. Det har været hans drøm, at lave film siden han var barn, og i dag lever han af at skrive og instruere både film og serier til unge. Til dagligt bor han på Vesterbro med sin kæreste, som han har været sammen med, siden han forlod Silkeborg Gymnasium, hvor han også er vokset op.

Da han blev student, kastede han sig ud i en dokumentarserie om Suspekt: "Jeg var så heldig, at få lov til at følge dem rundt alle vegne, hvor de gik i 2 år, og jeg gjorde mig så umage, at det blev solgt til Danmarks Radio."

Herefter tog det fart med en masse musikvideoer og små-dokumentarer: "Det var under Coronanedlukningen, jeg fik lyst til at springe ud på gaden og få noget positivt ud af al den tid, jeg pludselig havde. Her skabte jeg YouTube-serien CENTRUM og efterfølgende GRÆNSER, og så har jeg bare knoklet på siden," siger Jonas Risvig.



Filminstruktør Jonas Risvig laver tv-serier for og med unge. Fotograferet under optagelser af sin første spillefilm, Kontra, på Ordrup Gymnasium. Foto: Thomas Borberg

Har fået overtrådt egne grænser

Jonas Risvig har også selv fået overtrådt sine egne grænser. "Det sker jo hver eneste dag, at man skal mærke efter, hvor man står, og hvornår man har fået nok, både på det psykiske og fysiske plan. Jeg er sikker på, at andre har oplevet være ting end mig selv."

Jonas har altid har følt sig presset til at skulle drikke meget med hans venner og altid være klar på en fest. "I en ung alder havde jeg virkelig svært ved at sige fra og endte rigtig mange gange med at gå hjem fra en fest og være ked af

det, fordi jeg drak for at passe ind."

Grænser er et vigtigt emne

For Jonas Risvig er det at overskride grænser vigtigt i ens overgang fra barn til voksen: "På en måde er det den stærkeste læring man gør sig som ung menneske, der hvor man går fra barn til voksen. På en eller anden måde, er det grænse-sætning og grænseøgning, som lærer en, hvem man er, og hvad man gerne vil være."

Jonas Risvig synes det er så spændende både at lave fiktion og fortælle om emnet, fordi der er så mange personlige aspekter og gode dilemmaer hver eneste gang en karakter træffer et valg, man enten er enig eller uenig i," siger han.

Jonas mener det er sundt at blive presset og sundt at mærke efter, hvornår man ikke kan klare mere og at det er vigtigt at huske, at grænseøgning også er en vej til eventyr. "Det er vigtigt at tale om vigtigheden i at kunne sætte grænser. Men samtidig skal vi ikke være bange for at få vores grænser overtrådt," fortæller han.

Han mener dog, at der er en grænse for, hvornår det bliver for meget: "Der er selvfølgelig en grænse for, hvad der gør en stærkere, og det er sundt at teste sig selv og mærke efter, hvor meget man kan klare."

Oftest ønsker han ikke at løfte nogen pegefingere eller prøve at virke klog. Han vil faktisk helst stille en masse spørgsmål med sine fortællinger og så håbe, at hans publikum er klogere end ham selv og derved får noget stof til eftertanke og refleksion.

"Men gennem alle mine projekter, er der et tydeligt håb om venskaber og forbundethed. Livet handler ikke om, hvad man gerne vil være, men hvem man gerne vil være det for."

Vi har spurgt Jonas om hvorfor det er vigtigt for ham, at nå det unge publikum: "Fordi det er den vigtigste målgruppe overhovedet. Der findes så meget kunst, litteratur, kultur, film og viden til voksne. Den unge målgruppe er konstant nedprioriteret, og det er min opfattelse, at ungdommen er det sted i livet, hvor det er aller vigtigst at kunne finde noget at spejle sig i."

Hjælp at se film om grænser.

Ifølge Jonas Risvig kan det at spejle sig i film og serier, som taget fat på emnet grænser betyder meget: "Jeg tror faktisk at det hjælper os mennesker, at se nogen som vi enten gerne vil efterligne eller afvige fra. Det er vigtigt at se nogen, der træffer nogle valg, som vi enten kan have sympati for, eller som vi føler os imod. På den måde kan vi se os selv udefra og åbne op for vigtige samtaler, med de mennesker der er omkring os."



Foto: Privat foto

Pissoir som kunstværk

Grænser spiller en rolle i kunsten på mange forskellige måder. Vi har talt med gallerist Gitte Skjødt Madsen om grænser i kunsten.

GRÆNSER I KUNSTEN

AGNES ELISABETH LUND PEDERSEN

Gitte Skjødt Madsen er uddannet kunsthistoriker fra Københavns Universitet. Derudover har hun også læst på universitetet i Los Angeles, og boet et år i Paris. Gitte har altid arbejdet på gallerier i København, og åbnede for 3 1/2 år siden sit eget. Galleriet hedder "Palace Enterprise," Hun inviterer tit kunstnere fra både Danmark og udlandet til at lave udstillinger hos hende.

Hvad mener du, er de vigtigste grænser, som kunstnere skal navigere i i dag?

Som alle andre steder i verden

mener jeg, at man skal have respekt for hinanden som mennesker og respekt for vores planet. Mange af de kunstnere jeg arbejder med, laver kunst, der på en eller anden måde refererer til deres eget liv, det vil sige, at de måske i ikke så høj grad skal tage hensyn til andre menneskers følelser, fordi de arbejder ud fra deres eget perspektiv, og på den måde er det mest deres egne grænser, de skal kende.

Hvordan påvirker samfundets normer, hvad der betragtes som kunst?

Den måde jeg oplever, at samfundets normer og værdier påvirker kunstforståelsen er, at der altid har været en overskyggende forståelse af, at rigtig og god kunst ligner den kunst, vi kender. Den kunst vi kender er ofte malerier og store bronzeskulpturer, så derfor tænker vi, at sådan må ægte kunst se ud. Derfor kan det være svært for de kunstnere, der arbejder i andre medier eller materialer at blive forstået og anerkendt. Eksempelvis arbejder mange kunstnere med conceptuel kunst, hvor værkerne ofte er lavet af ting og objekter, de er fundet eller købt. Den slags værker kalder

man nogle gange for en Readymade. Et eksempel på et kunstværk, der udfordrer grænserne for, hvad kunst er, er Marchel Duchamps readymade "Fountain" fra 1917. Han fandt en pissoirkumme, og så lagde han den på siden og signerede det med et andet navn, og så sagde han, at det var en skulptur.

Hvordan ser du balancen mellem kunstnerisk frihed og ansvar?

Kunstneren må gå meget langt i deres arbejde, det er deres job at skubbe til grænser og at belyse alle mulige forskellige situationer og verdens tilstand.

Er der grænser for den kunstneriske frihed?

Jeg synes, man bør værne så meget som muligt om kunstens frie stemme, og jeg synes man skal passe utroligt meget på med at censurere kunstudstillinger. Der skal ikke stilles krav til kunstens indhold fra politisk side. Kunstnerne bestemmer over deres kunst og stemme, og stemmen er enormt vigtig og giver perspektiv til samfundsdebatten.

"Største satsning for natur og havmiljø"

Den grønne trepart bliver set som en milepæl for dansk natur og havmiljø

NATUR OG HAVMILJØ

JULIUS MARROTT GJERDING

Den grønne trepart er en igangværende forhandling mellem Regeringen, Landbrug & fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening, Aftalen om den grønne trepart blev indgået i juni 2024. Vi har stillet Præsidenten for Danmarks Naturfredningsforening, Maria Remert Gjerding, fire hurtige spørgsmål om den grønne trepart.

Hvor vil grænsen for kvælstofudledning gå, hvis treparten går, som du ønsker?

Hvis det går, som jeg ønsker, så bliver der ikke udledt mere kvælstof end havmiljøet kan tåle, så der igen kan komme liv og fisk ved vores kyster.

Hvad er grænsen for hvad du vil acceptere af kvælstofudledning?

Jeg kan acceptere den mængde som danske forskere peger på harvet, kan tåle. Det er på nuværende tidspunkt ca. 38000 tons om året. Hvilet er en reduktion på ca. 35%

Hvad får landmændene ud af, at stoppe med at bruge kvælstof?

Det er sådan set landmændene der er problemet her, og deres brug af gødning, som skaber iltsvind. Det er det trepartsaftalen skal rette op

på. Treparten indeholder en kombination af mange penge i første omgang 40 milliarder, der skal understøtte en omstilling af landbrugsjord til natur og skov på alle de jorde, der i dag forurener havet med kvælstof. I mine øje er den grønne trepart den største satsning for natur og havmiljø i danmarkshistorien.

Hvad hvis landmændene ikke vil være med til at omlægge deres jord?

Heldigvis har vi med denne aftale også aftalt regulering, som lægger begrænsninger på, hvor meget gødning landmændene må hælde på deres marker, hvilket kan blive meget dyrt for dem. Så hvis de ikke vil være med til at omlægge deres jord, så kommer der regulering.

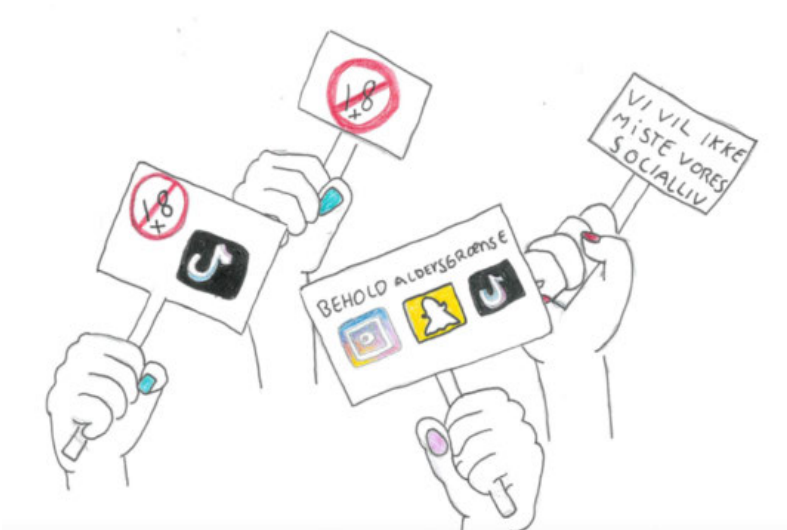


Foto: Ava Sarah Magnusson Pruzan og Sigrid Anna Hede Sund

Aldergrænsen for sociale medier skal ikke være 18+

Et borgerforslag ønsker at forbyde sociale medier for børn og unge under 18 år. Vi mener ikke at et forbud løser problemet.

OPINION

ESTER NOMI OG TALLULAH RICHARDT

I slutningen af oktober 2024 stillede Imran Rashid borgerforslaget: "Forbud mod TikTok, Snapchat og Instagram for mindreårige: Beskytter danske børn og unge mod skadelige, vanedannende digitale stimulanser". Borgerforslaget handler om, at indføre et forbud mod Tiktok, Instagram og Snapchat og lignende platforme for børn og unge under 18 år. Forslaget har i dag 33.456 støtter Når et borgerforslag har fået mere end 50.000 stemmer skal det behandles af Folketinget.

Forskellige lande regler for sociale medier

Der er også andre lande, der har regler for sociale medier. Frankrig har for nyligt vedtaget, at der skal være strengere krav om, at man skal verificere sin alder på sociale medier og i Australien er det blevet forbud for børn under 16 år at bruge sociale medier.

Sociale medier er blevet en del af vores dagligdag

Vi mener, at man skal indse at sociale medier er blevet en stor del af vores liv, i stedet for at hæve aldersgrænsen fra 13 til 18 år synes vi, at man skal lære unge, hvordan man bruger sociale medier på en god måde.

Danske unge har ifølge Kulturministeriet, en gennemsnitlig skærmtid på 5 timer dagligt på underholdningsmedier. Det betyder, at danske børn og unge har en europæisk rekord i at sidde foran en skærm. Danske borgere bruger i

gennemsnit, 10 år af deres liv på telefonen.

Vi er bange for, at man bare udskyder problemer, hvis man laver et forbud. Hvis man slet ikke har øvet sig i, at finde en god måde, at bruge sociale medier på som ung teenager, vil man heller ikke kunne det, når man bliver ældre.

Sociale medier bruger din data

Imran Rashid, der har stillet borgerforslaget ønsker, at indføre forbuddet for, at beskytte børn og unge mod, at blive udnyttet af algoritmer, der ved alt om dig. Ved hjælp af de algoritmer finder sociale medier, ud af hvad du synes godt om, og hvad der kan gøre dig afhængig af deres app.

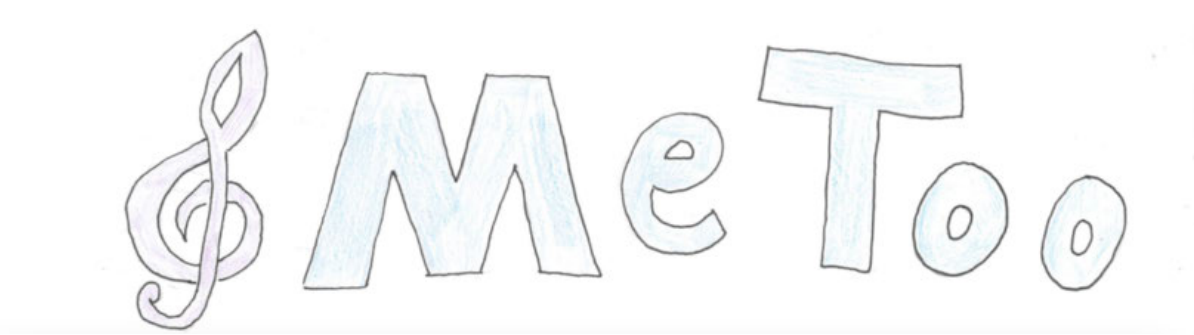
Vi synes ikke, at et forbud hjælper med den beskyttelse. Vi synes i stedet det er vigtigt, at børnene lærer at være kritiske, over for sociale medier. Vi mener, at der skal komme flere forløb i skolen, så man kan lære, hvordan man bruger sociale medier ordentligt og lære mere om, hvordan algoritmerne fungerer og hvordan man skal opføre sig på de sociale medier for at passe bedre på sig selv.

Det er forældrenes valg

Ifølge Imran Rashid, er hans forslag ikke anderledes end at man i loven allerede beskytter børn og unge mod vanedannende og skadelige produkter såsom tobak, alkohol og gambling.

Vi synes ikke, at et forbud mod sociale medier er det samme som et forbud mod tobak, alkohol og gambling, fordi de sociale medier også kan bruges til noget godt. Teenageårene er en vigtig periode af ens liv, hvor man udvikler sig som person, og hvor man er mere sammen med venner på samme alder. Mange unge bruger sociale medier til det.

Vi synes, det skulle være forældrenes valg, om deres barn må få sociale medier, fordi vi mener, at man lærer meget mere af at have samtaler om, hvordan man bruger det end af slet ikke, at bruge det.



Musikkens metoo

En DR-dokumentar har interviewet 8 kvinder om MeToo i musikbranchen

#METOO

MILLA LIV ROSE KJÆR OG ASTRID BENTZON

#MeToo brød igennem i Hollywood i 2017. Den første #MeToo beskyldning var mod Hollywood produceren, Harvey Weinstein, og handlede om seksuel chikane og overgreb. #MeToo bølgen brød dog først igennem i Danmark i 2020, hvor Sofie Linde holdt en tale til Zulu Comedy Awards, hvor hun stod frem og fortalte sin historie. Det fik mange til at gøre det samme og fortælle om deres personlige oplevelser med seksuelle krænkelser, og det satte for alvor gang i Me too-debatten i DK.

DR's dokumentar

I 2024 lavede DR en dokumentar om sexisme i musikbranchen. Her valgte otte kvinder, at bryde

stilheden, og stå frem og fortælle om deres oplevelser.

En af de kvinder var Annika Aakjær, som er sanger, skuespiller og som har vundet en Robert for årets mest originale sang i 2013. Hun fortæller i dokumentaren: "Da jeg kom ind i musikbranchen, beskrev jeg den som en skolegård. Nogen er seje og nogen bestemmer".

Det kræver meget mod, at stille sig frem og fortælle sin historie. Det fortæller forsanger og tekstforfatter Katinka Bjerregaard i bandet Katinka Band: "Det skræmmer mig på alle mulige måder, men det skræmmer mig endnu mere at skulle tie stille". Stine Bramsen, der er sanger og sangskriver i bandet Alphabeat fortæller "Der er utrolige mange mænd på alle de vigtige poster, de beslutter hvem der får en chance."

Føler de skal lave om på sig selv
I dokumentaren kommer det også frem, at 80% af kvinder under 30 år oplyser, at de har oplevet en eller flere former for grænseoverskridende adfærd i musikbranchen. 79% af kvinder i musikbranchen oplever, at de laver om på sig selv, eller har lavet om på sig selv for at

passe ind. De føler, at de bliver nedgraderet fra musiker, til et pænt objekt til skue for omverdenen, som Katinka fortæller "Jeg føler mig ikke som musiker, men som et objekt der kigges på".

At blive taget seriøst

I en artikel fra Altinget, skriver journalist Rikke Viemose "Mere end hver tredje kvinde i musikbranchen oplever, at hendes køn har betydning for, hvordan hendes evner vurderes, og næsten lige så mange oplever, de ikke bliver taget seriøst, fordi de er kvinder". Det er netop denne problematik, som DR's nye dokumentar forsøger at sætte lys på.

Kvinder skal stå frem

DRs dokumentar er en del af det store opgør mod sexisme og mod grænseoverskridende opførsel, som kvinder møder på en nærmest daglig basis. Sætter vi mere fokus på det, er der større chance for at det kan gøres mindre over tid. Derfor er det enormt vigtigt, når kvinder, som dem i dokumentaren, står frem med deres fortællinger, i en fælles kamp mod sexisme.



FORBINDELSE MELLEM MOR OG BARN Foto: Therese Marie Gormsen

Allerede som babyer lærer vi at afgrænse os selv

En vigtig ting for os mennesker er at kunne sætte sunde grænser.

PERSONLIGHED

NELSON NAFAR RANTZAU OG LASSE RICHARDT SCHMIDT

Der er mange ting, som er vigtige for at være et menneske, der har det godt med sig selv og sine omgivelser. En af de ting, men skal kunne er at sætte grænser, men hvordan lærer man egentlige at sætte grænser? Det har vi spurgt Bernadotteskolens psykolog Sharen Bech-Jessen om.

Børns grænser smelter sammen med deres omgivelser

Sharon fortæller, lige når vi bliver født, har vi ikke nogen oplevelse af grænser: "Når børn bliver født, smelter deres grænser sammen med omgivelserne. Det vil sige, at en baby fra starten ikke har en afgrænset fornemmelse for grænser som sådan". Gradvist begynder babyen at udvikle evnen til at være afgrænset. Det sker alt sammen ved at være sammen med ens primære omsorgspersoner og kommunikere med dem.

Sharon Bech-Jessen fortæller: Før i tiden troede man ikke, at et barn blev født med evnen til at lave kontakt og danne grænser, man troede de bare var helt, som et uskrevet blad, men sådan er det ikke.

Eksperimentet

Sharon fortæller, at man nu ved, at babyer er født med en bevidsthed

om sig selv og kan interagere med sine omgivelser. Sharon Bech-Jessen fortæller om et eksperiment, der viser hvor vigtigt det er for babyen at komme i kontakt med moren. Det er et eksperiment, hvor en mor leger med sit et årige barn, hun hilser på babyen og babyen hilser tilbage, og begynder at pege på forskellige ting i verden og på den måde interagerer med sine omgivelser. I eksperimentet får de moren til at lade vær med, at reagere på babyen. Babyen opdager det meget hurtigt, og gør alt hvad hun kan, for at få morens opmærksomhed tilbage, hun peger på moren, siger lyde, smiler og prøver alt for, at få mor til at reagere. Til sidst tager hun begge hænder op og skriger, hun udviser stress og skriger. Til sidst tager mor igen kontakt til babyen og babyen er glad igen.

Eksperimentet viser ifølge Sharon Bech-Jessen, at morens kontakt med babyen er meget vigtig for at udvikle evnen til at danne sunde relationer og kunne afgrænse sig. Hun fortæller: "Som baby kan barnet ikke mærke sin egen grænse, men smelter sammen med mor, så denne interaktion med mor, har meget at sige i forhold til, hvordan barnet kommer til at danne grænser, og har dermed indflydelse på barnets evne til at indgå i sunde relationer."

Den tidlige barndom er vigtig

Det er altså allerede i den tidlige barndom, at vi lærer, hvordan vi skal være os selv og hvordan vi skal indgå i relationer med andre mennesker. "Det at have grænse og hvordan de former sig, er en af kernepunkterne i forhold til hvordan vi udvikler os som mennesker," siger Sharon Bech-Jessen.

“Vi er lidt forbi det med berøring.”

Anonym rådgiver fra børnetelefonen fortæller at de i 2023 i stigende grad havde samtaler om seksuelle krænkelser i form af billeddeling.

SAMTYKKE

ESTER NOMI, LAURA TEINER HEIDEMAN

Samtykkeloven

Den 1. januar 2021 trådte loven om samtykke i kraft i Danmark. Loven blev vedtaget for at sikre voldtægts ofre bedre retsbeskyttelse, og sørge for at begge parter sikrer sig samtykke, da "sex skal være frivilligt".

Men har samtalen om samtykke og grænser påvirket unge positivt, og er de blevet bedre til at være opmærksom på andres grænser?

Samtale med børnetelefonen
Vi har talt med en anonym

rådgiver fra Børnetelefonen, om hvilke typer henvendelser, de oftest får som handler om grænseoverskridende adfærd.



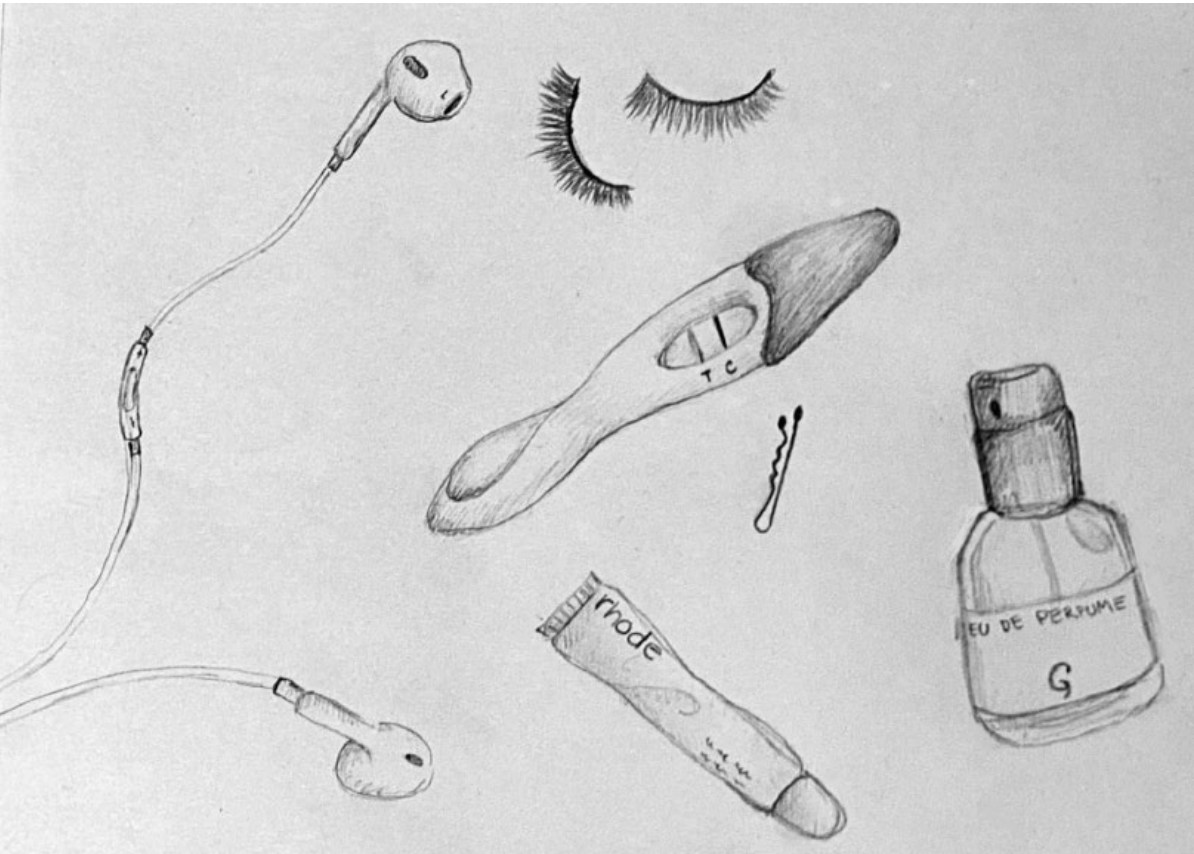
Foto: Tallulah Richardt

Hun fortæller, at de i 2023 havde 1385 samtaler om seksuelle krænkelser i form af billeddeling: "Det flest har været udsat for, er billeddeling, det er virkelig synd."

Hvis et billede bliver delt

Når de unge ringer til Børnetelefonen om en konkret billeddeling kontakter Børnetelefonen

SletDet.dk, så de kan få det fjernet. De har et samarbejde med politiet, derfor har de en anden form for adgang, end den Børnetelefonen har. "SletDet.dk hjælper og rådgiver om, hvad du skal gøre, hvis der er et billede af dig selv, der bliver delt, og hvad du skal gøre for at få stoppet delingen af billeder." Færre samtaler om fysisk berøring Børnetelefonen fortæller, at der over den sidste tid er blevet færre henvendelser omkring fysisk berøring: "Vi er lidt forbi det med berøring". Anonymiteten er vigtig Fordi man kan ringe til Børnetelefonen anonymt, er det ofte lettere for de unge, der ringer, at få fortalt om de oplevelser de har haft: "Vi går jo meget op i anonymitet. Både den der ringer, og den der svarer er anonym. Derfor er de unge hurtige til at svare, hvor slemt det er og hvad der er sket."



Bunden af en taske Foto: Tallulah Richardt og Therese Ghormsen

Fra juni 2025 kan 15-17-årige få abort uden at forældre indblandes

Mens man i USA diskuterer om kvinder overhovedet skal kunne få abort, har vi herhjemme vedtaget et forslag om, at 15-17-årige skal kunne få abort uden forældres samtykke.

ABORT

TALLULAH RICHARDT, THERESE GHORMSEN OG MAGNOLIA GEHL

Mens man i USA diskuterer om kvinder overhovedet skal kunne få abort, har vi herhjemme vedtaget en lov, der giver 15-17-årige lov til at kunne få abort uden forældres samtykke.



hvis man er moden nok til at have sex, er man også moden nok til at forholde sig til en af de mulige konsekvenser af at have sex, nemlig at man kan blive gravid

Mange partier bakker op

Loven blev vedtaget af langt de fleste partier i Folketinget, nemlig Socialdemokratiet, Venstre, Moderaterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Enhedslisten, Radikale

Venstre og Alternativet. Loven træder i kraft den 1. juni 2025.

Den gældende lov

Indtil den 1. juni 2025 er loven sådan, at hvis du er under 18 år gammel, skal dine forældre, eller din værge, skrive under og give samtykke til at du kan få foretaget en abort.

Etisk råd bakker

Etisk Råd er bakker op om loven og har selv anbefalet, at teenagere mellem 15-17 år skal kunne få abort, uden at deres forældre kender til det,

Allerede før loven blev vedtaget udtalte formanden for det etiske råd, Leif Vestergaard Pedersen: "Det Etiske Råd anbefaler, at 15-17-årige selv bør kunne beslutte, om de vil have en abort eller ej" - og om forældremyndighedens indehaver skal informeres, eller inddrages."

Hvis man er gammel nok til sex

Det handler især om, at man fra Etisk Råds side mener, at abortretten bør følge den seksuelle lavalder: "Samfundet har vurderet, at hvis man er moden nok til at have sex, er man også moden nok til at forholde sig til en af de mulige konsekvenser af at have sex, nemlig at man kan blive gravid. Han uddyber sin begrundelse: "Forældrene har ikke en absolut ret til at vide, hvis deres barn er gravid".

Regeringens holdning

Sophie Løhde fra venstre udtalte tilbage i september 2023 inden lovforslaget blev vedtaget til TV 2: "Vi mener i regeringen, at de

15-17-årige skal have ret til abort uden samtykke fra deres forældre. Der glæder jeg mig over, at et enigt Etisk Råd bakker op om med deres udtalelser."

SF Ungdom står bag loven

Vi har spurgt SF ungdoms (SFU) formand David Dam, hvad de tænker om den nye lov. Han svarer. "Vi mener, at mindreårige skal kunne få en abort, også uden at ens forældre ved det, og det mener vi fordi der er nogle børn, der desværre lider under misbrug, og de skal kunne få hjælp."

Han uddyber - "Det kan være en virkelig hård beslutning at stå over for i så ung en alder, og nogle gange er det familien selv, der er problemet, og det kan det være bedre, at tale med for eksempel sin lærer, eller andre autoritetsfigurer."

Ifølge SFU's formand David Dam kan det i nogle tilfælde være godt at forældrene ved det- "Vi synes det er meget afhængigt af hver enkel situation, om forældrene skal vide det. Det klart at de fleste forældre meget gerne vil vide, hvis deres barn er gravid. Men vi synes også, der er undtagelser, når det afhænger af barnets sikkerhed."

Nye regler fra 25. juni

Loven træder i kraft i juni Den 1. juni 2025 træder loven i kraft, hvor 15-17 årige må få en abort uden deres forældres samtykke. På samme tid bliver abortgrænsen også ændret fra 12 til 18 uger.



Foto: Anders Birch

Fandt sin fysiske grænse alene i vildmarken

Søren var med i "Alene i vildmarken" sæson 8 men endte med at blive trukket ud af en læge på grund af hans helbred

KROPPENS GRÆNSER

SIMON BRANDT SENA OG PETER VILHELM LANGE

Søren Stadsholt

Søren Ravn Stadsholt er 42 år gammel og har været med i realityshowet "Alene i Vildmarken", som handler om, at man kommer ud i vildmarken og tester hvor lang tid man kan klare sig med blot sig selv og 10 personlige genstande. Man skal selv bygge hus, fange mad og overleve. alt sammen helt alene. Søren Ravn Stadsholt har været med i den nyeste sæson af "Alene i Vildmarken", nemlig sæson 8 som kom ud i 2023. søren Ravn blev dog desværre trukket ud af lægerne, fordi hans krop mødte grænsen for, hvad den kunne klare.

Headhuntet til vildmarken

Søren Ravn Stadsholt meldte sig egentlig ikke selv til "Alene i Vildmarken", men blev headhuntet til det, fordi han har en masse erfaring med vildmarksliv og håndværk. Først takkede Søren Ravn Stadsholt nej til at være med, men da de ringede igen senere endte han alligevel med at sige ja. Søren synes nemlig at "Alene i vildmarken" er et af de få reality-programmer, der har lidt dybde.

Søren fortæller, at noget af det, der gjorde ham nysgerrig var "muligheden for at tage til Nordfinland og fælde en masse træer og bygge en masse ting uden synderlige begrænsninger".

Den største udfordring

En af de største udfordringer ved at være afsted, men også noget af det allermest grænseoverskridende var at skulle filme sig selv hele tiden. Det var grænseoverskridende at skulle være på kamera 24/7.

Søren fortæller: "Den allerstørste udfordring var helt klart alle de her kameraer og hele det her setup med at man skulle filme alting. Man kører jo med tre kameraer

hele tiden".

Fiskeriet

En anden udfordring Søren Ravn Stadsholt mødte var fiskeriet. Selvom han havde øvet sig i at fiske og sætte garn hjemmefra, gik fiskeriet ikke godt, og han fik derfor ikke meget at spise: "Jeg havde nogle voldsomme frustrationer om mit garn, som gik fuldstændig i fuck op, og der var jeg i den der - hvad fanden gør jeg nu, men jeg vidste jo også godt, at hvis jeg ikke fik det fikset blev jeg nødt til at melde mig ud. Så jeg blev bare nødt til at klø på og tro på at tingene blev bedre" - søren Ravn Stadsholt.

Netop den manglende mad og det hårde fysiske arbejde førte til at Søren Ravn Stadsholt blev utilpas og kontaktede lægerne. Han beskriver det selv som den sværeste beslutning i programmet. "Den sværeste beslutning var der på dag 18, hvor jeg godt kunne mærke mit helbred ikke havde det særligt fedt, den beslutning hvor jeg skulle ringe til lægerne og sige, at de blev nødt til at lave et checkup på mig. Jeg vidste godt der lå en risiko ved at tage fat i lægerne, men der lå også en risiko i ikke at tage fat i lægerne"

Sørens sidste dag

Lægerne endte med at tage Søren Ravn Stadsholt ud af programmet, fordi de vurderede, at hans krop havde nået grænsen for, hvad der var sikkert.

"Ja, jeg forbander stadigvæk i dag at jeg tog den beslutning jeg skulle bare havde lagt mig ned og sovet igennem dag 18 også stået op til dag 19 men det gjorde jeg ikke" -Søren Ravn Stadsholt

Mange der deltager i "Alene i Vildmarken" oplever at nå grænsen for, hvor meget de kan være alene. Men den grænse nåede Søren Ravn Stadsholt aldrig: "Jeg nød helt vildt meget at være alene og den frihed der lå i det var super sund for mig".

Noget af det Søren Ravn Stadsholt lærte om sin egen mentale og fysiske grænse ved at deltage i "Alene i vildmarken" var at finde en balance imellem at knokle igennem og få nok at spise. "Den balance kunne jeg ikke finde det var også derfor lægerne trak mig ud af programmet, fordi jeg knoklede mig jo bare ned".

Læsernes holdning til bogerforslag om højere aldersgrænse på sociale medier

Baggrund

Som vi skriver i en anden artikel her i avisen har lægen Imran Rashid stillet et borgerforslag om at forbyde TikTok, Snapchat og Instagram for unge under 18 år. Borgerforslaget har lige nu mens vi skriver 34.994 støtter.

Diskussionen om, hvor meget sociale medier fylder og påvirker børn og unge fylder både i skolen, i hjemmene, til familiefødselsdage og i den offentlige debat. I de lande, hvor man allerede har indført et forbud er eksperterne uenige om, om det er den vej, man bør gå.

Lige nu er aldersgrænsen for at oprette en konto på sociale medier 13 år, men mange får lov at få en konto før. Vores skole anbefaler, at børn og forældre over holder aldersgrænsen på 13 år, men mange på skolen har sociale medier allerede før det.

Vi har været på gaden for at få en fornemmelse af, hvad vores læsere mener om bogerforslaget.

20-årige, Liva Møller Wozniak

"Der er både dårlige og gode ting ved at være på sociale medier som ung. Fx er der mange fede fællesskaber, som man kan være del af igennem en online-verden, men samtidig er der også dårlige ting, som fx hvor afhængighedsskabende det er. Man kan bl.a. også få meget dårligt selvværd ved at bruge meget tid på medier som Instagram og TikTok."

34-årige, Sebastian Funch

"Det kan jeg sagtens se fornuften i, fordi vi er blevet klogere på, hvilke konsekvenser de sociale medier har på de unges psyke og deres selvværd."

14-årige Bastian Wexø

Jeg tror, at næsten alle fra sådan ca. 9 år allerede har det, og jeg tror, det er lidt for sent at rette nu, men jeg tror det godt at holde aldersgrænsen på 13+."



UKRAINE kampen om Ukraine Foto: Sofii Gatilova

Krigen startede med Krim

Konflikten mellem Ukraine og Rusland startede før Ruslands besættelse af Ukraine den 24/2 2022.

KRIG I UKRAINE

VIKTOR BANG OG OSCAR FISCHER
KIRKNÆS

Allerede tilbage i 2014 annekterede Rusland den lille Krim-halvø i det østlige Ukraine, som ligger ud til

Det Sorte Hav. Tidligere var øen kendt for sine dejlige badebyer og har gennem hele historien været et ferieparadis for både ukrainere, russere og turister fra andre lande.

Krims betydning

Da Sovjetunionen faldt fra hinanden i 1991, blev Ukraine en selvstændig nation. Men Krim-halvøen, som ligger i Sortehavet, skabte problemer. Thorkild Kjærgaard er historiker og har blandt andet arbejdet med forholdet mellem Ukraine og Rusland. Vi har derfor spurgt ham om, hvordan det historiske forhold mellem Ukraine og Rusland har påvirket konflikten i

dag. Ifølge Thorkild Kjærgaard startede konflikten mellem Ukraine og Rusland i 2014, da Rusland pludselig besluttede at tage Krim tilbage. Han fortæller, at det område, som hedder Krim, oprindeligt var russisk, men blev givet til Ukraine i 1954, mens begge lande var en del af Sovjetunionen og derfor betød det ikke så meget dengang. Men efter sammenbruddet i 1991 var Krim nu ukrainsk. Thorkild Kjærgaard siger, at mange på Krim stadig følte sig som en del af Rusland - også efter 1991.

Krigen handler også om identitet

Da Rusland annekterede Krim,

skabte det stor vrede i hele verden, og mange lande straffede Rusland med sanktioner. Samtidig begyndte Rusland også at støtte grupper i det østlige Ukraine, som ønskede at være mere russiske.

Ifølge Thorkild Kjærgaard handler den her konflikt ikke kun om grænser, men også om kultur og identitet. Ukraine vil være selvstændigt, mens Rusland gerne vil have indflydelse. Han fortæller, at krigen betyder, at ingen helt ved, hvad de fremtidige grænser vil være, og om Krim nogensinde bliver en del af Ukraine igen.

Reportage: På jagt efter krigens grænser

Krigsmuseet viser nye grænseoverskridende våbentyper, og krige som udkæmpes langt fra Danmarks grænser

GRÆNSER I KRIG

VIKTOR BANG OG OSCAR FISCHER
KIRKNÆS

Det er onsdag og vi er på vej med Krigsmuseet - det tidligere Tøjhusmuseum - som ligger i Københavns Centrum tæt ved Christiansborg. Vejret er klassisk novembervej - småkoldt og lysegråt - en god dag at gå på museum. Vi er begge meget interesserede i krigshistorie og har derfor sat os for, at

undersøge, hvordan temaet grænser, kommer til syne på Krigsmuseet.

Droner ændrer måden man fører krig på

Det første der møder os, da vi kommer ind, er den nye del af udstillingen, som handler om droner. Der er udstillet flere forskellige krigsdroner og små missiler. Der er plancher med tekst, som fortæller om, hvordan dronerne bliver brugt og hvor de især bliver brugt i dag. Nogle af de droner, der bliver vist, svarer til de droner, som bliver brugt, både i krigen mellem Rusland og Ukraine og mellem Israel og Hamas. Dronerne har gjort det muligt at føre krig over grænser, uden selv at skulle flytte sig. Det har man også tidligere kunnet med missiler, men dronerne gør det muligt at være mere præcis og

de er samtidig langt mindre, som gør, at de kan flyve bedre og er sværere, at forsvare sig imod.

Vi går videre rundt på museet. Der er meget få besøgende, men nogle ansatte er i gang med at udvide udstillingen. Der meget stille på museet, men en gang imellem høre man de ansatte arbejde med opstillingen. Der kan også høres lydeffekter fra dele af udstillingen.

Danmark i Afghanistan

Vi kommer til en del af udstillingen, der handler om Danmarks deltagelse, i krigen i Afghanistan. Vi står længe og kigger på nogle modeller af de danske baser. Der er også udstillet et dansk militærkøretøj, som kaldes en Julkat. Julkatten er beskadiget efter angreb. Et hjul mangler og halvdelen af køleren er helt smadret. Man kan kravle op i Julkatten, så man kan få en

fornemmelse af, hvordan det mon var, at sidde der som soldat. Man kan også gå ind i små scenarier, der skal vise livet i de afghanske hjem. Denne del af udstillingen fik os til at tænke på de krige, Danmark har deltaget i, langt fra vores egen landegrænse.

Grænser i krig

Vi taler videre om besøget, da vi sidder i toget. Noget af det, vi tænker mest over er alle de krige, Danmark har deltaget i. Vi tænker også på hvordan våben har ændret sig, og på hvad det betyder for den måde man fører krig på. I dag fører man tit krige, som er langt fra ens eget land, og de nye slags våben gør også, at man kan føre krig over grænser uden selv at være i skudlinjen.



Den usynlige grænse på Bernadotteskolen Foto: Theodor Valdemar Wendt

Vi kender allesammen skolens usynlige grænse

Bernadotteskolen er en skole uden et hegn, der lukker og afgrænser skolens område

USYNLIGE GRÆNSER

THEODOR VALDEMAR WENDT OG VILLADS CHRISTIAN CARLQUIST

Den usynlige grænse er en grænse på Bernadotteskolen, alle elever fra 0. - 6. klasse ikke må gå ud over. Alle børnene er klar over, hvor den usynlig grænse går og kunne ikke

finde på at gå ud over den. Når man starter på skolen lærer man om den Usynlige Grænse. Den usynlige grænse går rundt om hele skolen og er ikke vist med hverken maling, hegn eller andre afgrænsninger. Grænsen har i årevis været den samme og møder du gamle elever, som har gået på skolen, husker de alle Den Usynlige Grænse.

Grænsen findes kun, fordi børnene ved hvor den er og overholder den. På den måde bliver den også et bilde på alle de usynlige grænser, vi overholder overfor hinanden i hverdagen, i skolegården og i undervisningen - en grænse som langt de fleste også kender og overholder uden at skulle have skilte og forklaringer.

Hvad læserne tænker på, når du hører ordet grænser

14 årig pige: Grænser for mig kan betyde mange ting f.eks. at alle har en grænse, man ikke må overtræde.

13 årig pige: Det er meget vigtigt for mig, at grænser blive overholdt. Det er ens personlige grænse, og den skal ikke overtrædes, hvis man ikke har lyst til det.

14 årig pige: Grænser for mig er, at sætte et stop-tegn, hvis nogen overskrider ens grænse, så den ikke bliver overtrådt.

Voksen dame: For mig er grænser, når man siger nej, så der ikke er nogen der gør noget, eller siger noget ubehageligt.

Voksen dame: Grænser for mig er hvordan man behandler andre, så jeg bestræber mig, på at behandle mennesker ligeværdigt uanset køn, hudfarve, alder, at behandle alle levende væsner ordentligt - også dyr. Derfor spiser jeg dem heller ikke, så der går min grænse også overfor kød.

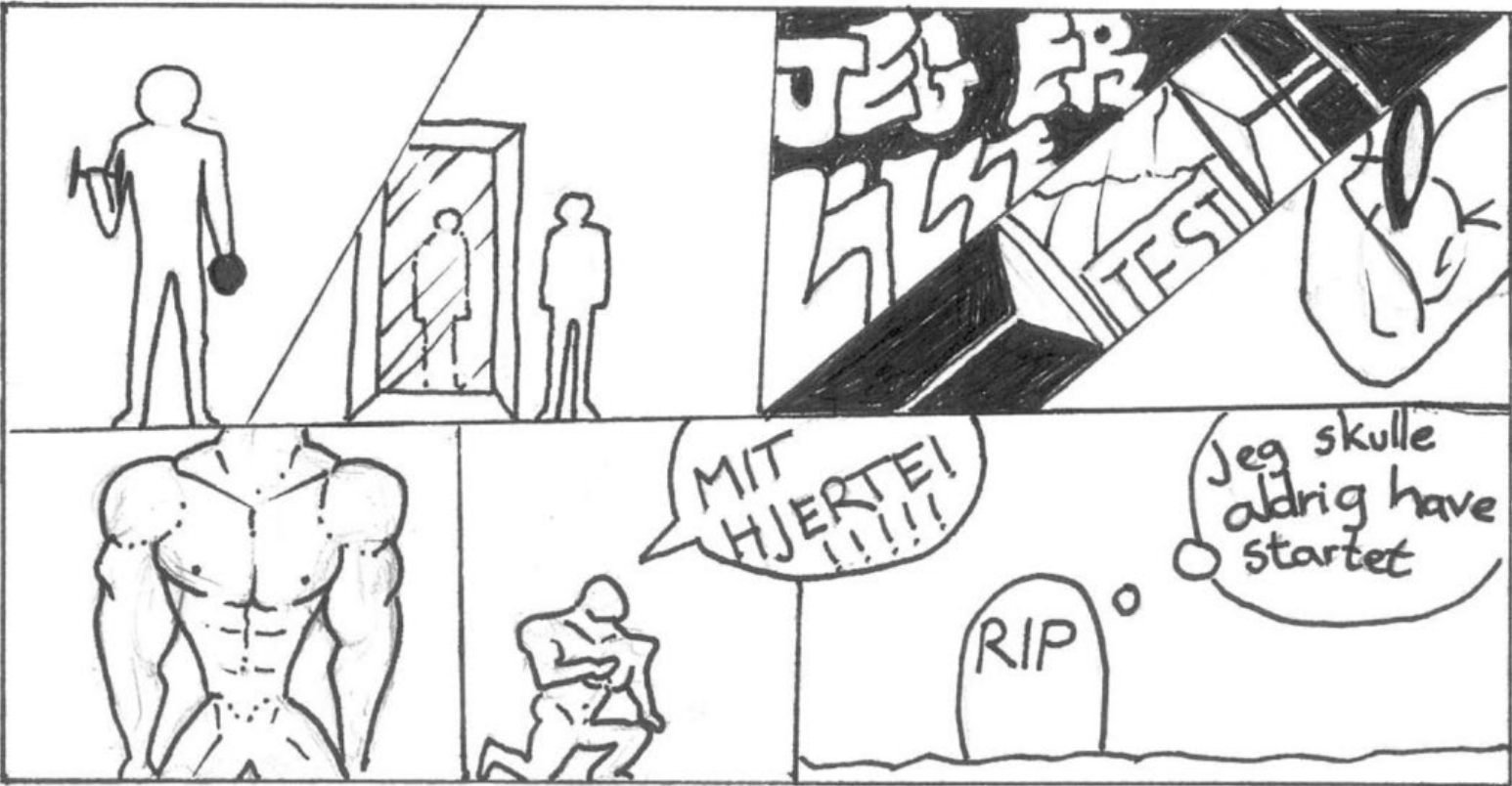
14 årig pige: Grænser for mig er, når nogen bryder min grænse, som jeg ikke har lyst til, at de gør eller som jeg synes er ubehageligt. Eller hvis de gør noget, som gør mig utilpas, så det er svært at sige fra. Så bryder det ens grænse.

14 årig pige: Jeg kender den usynlige grænse, den personlig grænse og landegrænser.

Voksen dame Jeg synes det at sætte grænser også er en måde at vise respekt på - både for andre mennesker og for sig selv. Hvis man ikke får sagt fra - også bare med små ting i hverdagen, bliver man en dårligere udgave af sig selv. Jeg tror der kommer gode og sunde relationer ud af at sætte grænser og sige til og fra på en god måde.

13-årig pige At man skal respektere grænser - uanset om det er landegrænser eller personlige grænser. Fx er det helt forkert at Rusland bare er gået over grænsen til Ukraine.

6-årig pige Jeg er træt af, at der er grænser for hvor meget slik jeg må spise.



Jeg skulle aldrig have starter Foto: Nikolaj Hviid